

Rapport 2006:4

**Ekonomisk översikt
för den
kommunala sektorn**

Våren 2006

The logo for ÅSUB, featuring the letters 'ÅSUB' in a bold, white, sans-serif font. The 'Å' has a small circle above it. The letters are set against a dark blue background with a white grid pattern. The logo is partially obscured by a white, torn-paper-like edge effect.

ÅSUB

De senaste rapporterna från ÅSUB

- 2005:1 Konjunkturläget våren 2005
- 2005:2 Konjunkturbedömning för den kommunala sektorn våren 2005
- 2005:3 Uppföljning av landskapsandelarna och kommunernas ekonomi 1998-2003
- 2005:4 Konjunkturläget hösten 2005
- 2005:5 Konjunkturbedömning för den kommunala sektorn hösten 2005
- 2005:6 Sub-National Insular Jurisdictions (SNIJs) as Configurations of Jurisdictional Powers and Economic Capacity – A study of Åland, The Faroe Islands and Greenland
- 2006:1 Företagsrådgivningen vid Ålands Handelskammare och Ålands Företagareförening – En utvärdering
- 2006:2 Det framtida utbildningsbehovet på Åland
- 2006:3 Konjunkturläget våren 2006

Förord

Ålands statistik- och utredningsbyrå (ÅSUB) gör två gånger per år en ekonomisk bedömning för den kommunala sektorn på uppdrag av Ålands kommunförbund. Rapportens huvudsakliga syfte är att förse de åländska kommunerna med aktuellt ekonomiskt underlag för en bedömning av framtidsutsikterna med särskild hänsyn till de behov som framkommer i anslutning till budgetprocessen.

Längst fram i rapporten finns en kort sammanfattning av rapporten och en sammanfattande prognos för de mest centrala inkomstkällorna för kommunerna inför år 2007. Inför vårens rapport har profilen för de kommunala konjunkturrapporterna förnyats en aning. Enligt en överenskommelse med kommunförbundet görs endast en komprimerad sammanfattning av det allmänna konjunkturläget i vårens rapport. Istället behandlas varje vår ett aktuellt ämne vid sidan om genomgången av kommunernas ekonomi och prognosen för kommunernas inkomstkällor. Den här gången presenteras nyframtagen information om den framtida arbetsmarknaden på Åland, om pensionsavgångarna, framtidens behov av arbetskraft och kompetensförsörjningen. Materialet är hämtat från ett projekt om det framtida utbildningsbehovet, som ÅSUB gjort på uppdrag av landskapsregeringen. Inom ramen för höstens rapport kommer en mer omfattande analys av konjunkturläget att presenteras som underlag för kommunernas konkreta budgetberedning.

Katarina Fellman har varit huvudansvarig för arbetet med rapporten. Den allmänekonomiska bedömningen är hämtad från ÅSUBs konjunkturöversikt Konjunkturläget våren 2006 (Rapport 2006:3). *Maria Rundberg-Mattsson* har deltagit i analysen av den kommunala ekonomin och prognoserna för kommunernas inkomster 2006-2007. Bedömningen avslutades i mitten av april 2006.

Såväl kommunförbundet som ÅSUB tar gärna emot synpunkter och frågor om innehållet i rapporten. Om ytterligare information önskas går det bra att ta kontakt med Katarina Fellman, telefon 25493 eller Maria Rundberg-Mattsson, telefon 25495.

Bjarne Lindström
Ålands statistik- och utredningsbyrå

Sigurd Lindvall
Ålands kommunförbund

Innehåll

1. Sammanfattning	3
2. Upplägg av rapporten	5
3. Allmän konjunkturöversikt	7
4. Utvecklingen av den kommunala ekonomin	10
4.1 De kommunala nyckeltalen visar på svag ekonomisk utveckling.....	10
4.2 Utvecklingen av kommunernas skatteinkomster.....	12
4.3 Landskapsandelarna till kommunerna.....	22
4.4 Kommunernas samlade skattefinansiering.....	24
5. Pensionsavgångar och nyrekryteringsbehov fram till 2015	26

1. Sammanfattning

I ÅSUBs allmänna konjunkturbedömning som publicerades i början av april tecknades utsikterna för den åländska ekonomin i ömsom mörkare, ömsom ljusare färger. Till den mörkare bilden hör osäkerheten för den åländska passagerarsjöfarten och den fortsatt knivskarpa konkurrensen på Östersjön. Till den ljusare bilden bidrar att vi också har företag och branscher på Åland med goda tillväxtmöjligheter, och vilka i hög grad skulle kunna komplettera sjöfarten i den strukturomvandling som vi nu tycker oss skönja. En ökande investeringsvilja och växande ambitioner att satsa på produktutveckling är positiva tecken. Sysselsättningsläget är fortsatt gott. BNP-utvecklingen är relativt stabil och en positiv faktor är att den privata sektorn nu växer snabbare än den offentliga sektorn.

Vi har i den här rapporten också valt att på ett övergripande plan analysera nyrekryteringsbehovet på den åländska arbetsmarknaden i ett lite längre perspektiv. Vi har sett på pensionsavgångarna och den framtida kompetensförsörjningen. Antalet pensionsavgångar från arbetsmarknaden ökar nu för varje år, men beräknas nå sin kulmen runt år 2011.

Av de yrkesområden som har direkt betydelse för den kommunala sektorn kommer behovet av nyrekryteringar att vara störst inom området vård och socialt arbete, men även inom undervisningssektorn beräknas behovet öka. Också bland yrken inom kontor och administration finns ett fortsatt betydande behov av att rekrytera. Allmänt sett ökar efterfrågan på arbetskraft med utbildning över gymnasial nivå snabbare än för arbetskraft med kortare utbildning.

I rapporten har vi också traditionsenligt analyserat de åländska kommunernas ekonomi och gjort prognoser för skatteinkomsterna och landskapsandelarna. Enligt de preliminära beräkningarna av skattefinansieringen för ifjol ökade kommunernas samlade skattefinansiering med cirka 2,7 procent. Det är en bättre utveckling än året före då den slutliga tillväxten stannade på 0,2 procent. Jämfört med 2005 förväntas tillväxten för i år och nästa år bli snabbare.

Per invånare beräknas tillväxten 2005 vara runt 2 procent för att sedan öka till 2,5 procent 2006. Prognosen för nästa år visar på en tillväxt på ungefär samma nivå som 2005, runt 2 procent per invånare. Kommunernas driftskostnader har dock, trots en överlag återhållsam linje, fortsatt att öka snabbare. Enligt budgeterna för i år beräknas nettodriftskostnaderna öka med 4,6 procent, eller drygt 3,3 procent räknat per invånare (*se avsnitt 4.1*).

Den samlade bilden av kommunernas finansiella läge ser något ljusare ut den här våren jämfört med läget för ett år sedan. Den positiva utvecklingen av förvärvsinkomsterna,

inflyttningen samt det faktum att staten gått in för att framtida skattelättnader ska ske inom ramen för statsbeskattningen, istället för genom avdrag i kommunalbeskattningen skapar en god grund för de närmaste årens kommunalskatter. Därtill ser skatterna från företagssektorn ut att vända uppåt från nästa år enligt ÅSUBs prognoser. Landskapsandelarna uppvisar den svagaste utvecklingen på grund av sjunkande belopp för skatteutjämningen. Den senaste tidens svaga utveckling av samfundsskatterna får effekter även på skatteutjämningen.

	2004	2005*	2006**	2007**
Skatteinkomster, tot.	66 738	69 288	72 464	74 905
Landskapsandelar	20 404	20 214	20 115	20 384
Skattefinansiering, tot.	87 143	89 502	92 579	95 289
<i>Förändring, %</i>	<i>0,2</i>	<i>2,7</i>	<i>3,4</i>	<i>2,9</i>
Skattefinansiering, euro per invånare	3 308	3 374	3 459	3 532
<i>Förändring, %</i>	<i>-0,1</i>	<i>2,0</i>	<i>2,5</i>	<i>2,1</i>
<i>¹⁾ Prövningsbaserade stöd och kompensationer som tagits upp i landskapets budget ingår inte här</i>				

En positiv tolkning av läget inom den kommunala sektorn är att utvecklingen i år och nästa år ser något bättre ut än för de senaste åren. Trots det ökar utgifterna fortsättningsvis snabbare än inkomsterna. Skillnaderna mellan kommunerna är dock stora och tenderar att öka. Några kommuner, med Jomala som tydligaste exemplet har stor nettoinflyttning och betydande tillväxt i skattebasen, medan till exempel Kumlinge kämpar mot utflyttning och sjunkande skatteinkomster och landskapsandelar att finansiera verksamheten med.

För närvarande pågår flera diskussioner och utredningar om uppgiftsfördelningen inom den offentliga sektorn på Åland och finansieringen av de kommunala verksamheterna. Utvecklingen inom just den kommunala sektorn tyder på att något slag av förnyelse av systemen kunde vara på sin plats.

2. Upplägg av rapporten

I föreliggande ekonomiska bedömning har vi använt den information som vi tagit fram i samband med vårens konjunkturanalys (ÅSUB Rapport 2006:3), såsom prognoser över BNP, befolkningsutveckling, arbetslöshet, inkomstutveckling och inflation för Åland, och beräknat inverkan av dessa nyckelfaktorer på utvecklingen av kommunernas ekonomi framöver. De centrala prognoserna har lagts in i beräkningar av de framtida skatterna från förvärvsinkomster, företag och fastigheter. Därtill har vi så långt det har varit möjligt beaktat aktuella politiska beslut och planer som får betydelse för kommunernas inkomstutveckling.

Resultatet presenteras i tabeller och diagram. Rapporten är i huvudsak upplagd så att informationen i textdelen presenteras per region¹ eller för hela Åland. *Den intresserade kan ta kontakt med ÅSUB för att få information om den enskilde kommunen.* Det här gäller speciellt de efterfrågade kalkylbladen med prognosen för kommunalskatten skilt för varje kommun.

Rapporten inleds med en kort sammanfattning av konjunkturläget i omvärlden och på Åland för att sätta de kommunala prognoserna i ett sammanhang. Därefter följer ett kapitel med uppgifter om hur den kommunala sektorns ekonomi utvecklats under de senaste åren, om utvecklingen av utgifterna, årsbidragen, investeringsnivån och skuldsättningen, kommunernas resultat samt annan ekonomisk aktivitet.

I samma kapitel presenteras en prognos för inkomsterna från de tre kommunala skatteslagen för åren 2006 och 2007 samt de första preliminära beräkningarna av landskapsandelarna till kommunerna 2007. Kapitlet avslutas med en sammanfattning av prognoserna för kommunernas samlade skattefinansiering.

I det sista kapitlet, kapitel 5, presenteras några bilder om utvecklingen av den åländska arbetsmarknaden fram till år 2015, om utvecklingen av befolkningen och pensionsavgångarna samt behovet av arbetskraft inom vissa, för den kommunala sektorn viktiga, yrkesgrupper. Resultatet är hämtat från ett projekt om det framtida utbildningsbehovet på Åland som ÅSUB slutfört den här våren. För den intresserade finns mer om ämnet att läsa i rapporten *Det framtida behovet av utbildning på Åland* (2006:2). Inom ramen för projektet har ÅSUB också utvecklat en databas som kan användas för att bedöma framtida behov. Databasen finns på projektets egen hemsida:

http://www.ls.aland.fi/utbildning_kultur/utbildningsbehov.pbs

---

¹ Regionerna är följande: Mariehamns stad; centralkommunerna Finström, Hammarland, Jomala och Lemland; randkommunerna Eckerö, Geta, Lumparland, Saltvik och Sund samt skärgårdskommunerna Brändö, Föglö, Kumlinge, Kökar, Sottunga och Vårdö.

I rapportens tabeller och diagram anger beteckningen * att uppgiften är preliminär och beteckningen ** att det är fråga om prognos eller framskrivning av utvecklingen.

3. Allmän konjunkturöversikt

Tillväxten i **världsekonomin** ser ut att bli fortsatt god under 2006, kring 4,5 procent. I Euroområdet förutspås tillväxten bli något bättre än under fjolåret (2,0 procent). Finland förväntas uppvisa en betydligt bättre tillväxt (3,7 procent) än under fjolåret även om den beräknas avta mot slutet av året. Tillväxten är i första hand driven av den inhemska marknaden, men också exporttillväxten ser ut att bli stark under året.

Sverige är på väg in i en mycket stark högkonjunktur. Efter att ha bromsat in något under 2005 förväntas tillväxten bli i samma storleksordning som Finlands. Förtroendet för framtiden är starkt hos den svenska industrin, men sysselsättningsutvecklingen är fortsatt svag. Den svenska sjöfarten kan se fram emot införandet av en förmånlig tonnageskatt och kommer därmed att få ett bättre konkurrensläge i förhållande till finländsk och åländsk sjöfart.

Trots den tilltagande tillväxttakten är inflationstrycket i Eurozonen, Finland och Sverige förhållandevis svagt. Ändå finns det i nuläget förväntningar om kommande räntehöjningar. Såväl amerikanska FED som europeiska ECB förväntas höja räntan under året. Vi kan också se att konsumenternas förtroende för framtiden har stärkts under de senaste månaderna i Eurozonen, Finland, Sverige och även i USA, trots stigande energipriser och räntor.

Konjunkturutsikterna för **den åländska ekonomin** under 2006 varierar relativt mycket mellan branscher och sektorer. Till den negativa bilden hör osäkerheten för den åländska passagerarsjöfarten och den fortsatt knivskarpa konkurrensen på Östersjön. Lönsamhetsutvecklingen inom passagerarsjöfarten är fortsatt pressad. Till den positiva bilden bidrar att vi också har företag och branscher på Åland vilka vi bedömer att har goda tillväxtmöjligheter, och vilka i hög grad skulle kunna komplettera sjöfarten i den strukturomvandling som vi nu tycker oss skönja. En ökande investeringsvilja och växande ambitioner att satsa på produktutveckling är positiva tecken inom de här delarna av ekonomin.

ÅSUB beräknar att BNP-tillväxten i den åländska ekonomin i år blir kring 2,0 procent. En negativ volymtillväxt av den offentliga sektorns bidrag till BNP drar ner den totala tillväxttakten. För 2007 räknar vi med en betydligt starkare tillväxt på 3,5 procent.

Marknadsräntorna förväntas stiga under 2006, småningom förmodligen ungefär till den nivå som rådde 2002. Höjda räntor, dyrare bolån och lägre dividendinkomster begränsar konsumtionsutrymmet för de åländska hushållen under det kommande året.

Arbetslösheten har stigit något under de senaste två åren, och låg under fjolåret på 2,3 procent. Arbetslösheten har visat en sjunkande tendens under början av detta år, men av

svaren på ÅSUBs konjunkturenkät att döma kommer benägenheten att anställa hos de åländska företagen att vara låg under året. Vår bedömning är att arbetslöshetsnivån under 2006 kommer att hållas i stort sett på fjolårets nivå.

Den tvååriga övergångsperioden för arbetskraftens rörlighet mellan de nya medlemsländerna i EU och Finland slutar i början av maj, något som skulle kunna öka inflyttningen till Åland. Detta motverkas förmodligen av en försvagad ekonomisk tillväxt och en svag utveckling på arbetsmarknaden. Vi räknar med ett flyttningsnetto på cirka 180-220 personer för innevarande år.

Trots att vi nu kan skönja en begynnande arbetskraftbrist inom några år ser sysselsättningsutvecklingen ut att bli svag de närmaste åren. Enligt informationen i vår konjunkturenkät skulle tillväxten av den åländska arbetskraften inte bli mer än 2 procent per år under den närmaste treårsperioden.

En snabb blick på några av de större **branscherna** nyanserar bilden av den åländska ekonomin. Den åländska passagerarsjöfarten kommer att kunna räkna med en svag tillväxt i passagerarvolymen under innevarande år. Under 2006 kommer vi att ha en fortsatt situation av överkapacitet och mycket skarp konkurrens inom branschen. Därtill kommer bunkerkostnaderna att vara fortsatt mycket höga och tära på marginalerna. Sjöfarten är nu inne i en strategiskt avgörande period av omstrukturering, med investeringar och avyttringar av tonnage. Till det positiva hör att man inom branschen kan se fram emot en period av arbetsfred.

Utsikterna för lastsjöfarten bedömer vi som fortsättningsvis tillfredsställande, om än inte lysande. Också här har vi nyligen sett nyinvesteringar och förnyelse av tonnaget. Men vi bedömer att potentialen inte är nådd när det gäller att utnyttja tillväxten i varuhandeln på Östersjön och globalt.

Beträffande bank- och försäkringssektorn kan vi först konstatera att den goda konjunkturen som bankverksamheten upplevt under de senaste åren ser ut att kunna fortsätta under 2006, även om volymtillväxten förväntas minska. Inom branschen 'övriga tjänster' (icke-finansiella företagstjänster och personliga tjänster) är man överlag mycket optimistisk om utvecklingen under det kommande året. Även inom den åländska IT-branschen är förväntningarna synnerligen positiva. Man förväntar att 2006 överlag skall bli bättre än fjolåret, för branschen som helhet, både för omsättningen och för lönsamheten.

Inom såväl livsmedelsindustrin som den övriga industrin ser lönsamhetsutvecklingen ut att kunna bli relativt god under 2006. Det finns också inom dessa branscher hopp om att man kommer att kunna öka takten i nyanställningarna under de närmaste åren. Inom byggbranschen förväntar vi däremot att såväl omsättning som lönsamhet skall komma

att bli sämre under innevarande år jämfört med fjolåret. Branschen kan inte räkna med någon extra draghjälp från den offentliga sektorn de närmaste åren.

Även handeln samt hotell- och restaurangbranschen visar en avtagande tillväxttakt. Inom detaljhandeln uppvisar dock handeln med kläder och skor samt handeln med möbler, hushållsartiklar och järnhandel en stabil och positiv tillväxttrend.

Inkomstutvecklingen för **landskapet Åland** ser förhållandevis stabil ut de närmaste åren. Avräkningsbeloppet ökade snabbt under slutet av 1990-talet, men efter år 2000 avtog tillväxten. Sviktande skatteinkomster på grund av ökande avdrag och justerade skatteskalor dämpade utvecklingen av statens inkomster, och i förlängningen även inkomsterna för landskapet Åland. För de närmaste åren ser utvecklingen dock förhållandevis positiv ut. Det ekonomiska läget i Finland har varit rätt gynnsamt vilket påverkar avräkningsinkomsten. För år 2004 uppgick avräkningsbeloppet till 173,2 miljoner euro. Förskottet för år 2005 har preliminärt beräknats till 175,6 miljoner euro och för år 2006 uppgår förskottet nu till 176,1 miljoner euro. För åren 2007-2008 beräknas beloppet öka med cirka 2-3 procent per år. Prognoserna har skrivits upp jämfört med förväntningarna för ett år sedan.

Den så kallade skattegottgörelsen, det vill säga den del av landskapets direkta skatter som överstiger 0,5 procent av de inbetalda direkta skatterna i Finland, ökade stadigt de första åren på 2000-talet. För skattegottgörelsen är systematiken sådan att 2005 års belopp tas upp i 2007 års budget. Skattegottgörelsen beräknas sjunka något efter år 2004 och de närmaste åren framöver, framför allt som en följd av sjunkande samfundsskatter från det åländska näringslivet.

Avslutningsvis ser tillväxten under 2006 att bli relativt svag, men med ett framåtblickande och försiktigt optimistiskt näringsliv ser det ljusare ut på något längre sikt.

4. Utvecklingen av den kommunala ekonomin

Kommunernas ekonomi finansieras i huvudsak av skatteintäkter, landskapsandelar och olika avgifter. Skatteinkomsterna är den mest betydelsefulla inkomstkällan för kommunsektorn på Åland, drygt hälften av de totala inkomsterna kommer från beskattningen. Den näst största inkomstkällan utgörs av landskapsandelarna. Nedan analyseras utvecklingen av dessa centrala inkomstslag tillsammans med utvecklingen av de kommunalekonomiska förutsättningarna i övrigt. Alla tidsserier anges i löpande priser, inflationen har inte beaktats.

4.1 De kommunala nyckeltalen visar på svag ekonomisk utveckling

I *tabell 1* nedan sammanfattas några centrala poster från kommunernas bokslut för åren 2002-2004 samt från budgeterna för 2005-2006. Uppgifterna är hämtade från ÅSUBs statistik. Budgeterna innehåller vanligen ett visst mått av försiktighet, varför inte några långtgående slutsatser kan dras på basen av dessa. Alla kostnader och underskott anges som negativa tal, medan intäkter och överskott är positiva.

Verksamhetsbidraget visar driftens nettokostnader som ska finansieras med skatteinkomster, landskapsandelar och verksamhetsinkomster. Verksamhetsbidraget är således alltid negativt. Årsbidraget visar, förenklat sagt, hur mycket som finns kvar för amorteringar och avskrivningar efter att de löpande kostnaderna täckts. På längre sikt borde årsbidraget motsvara avskrivningarna. Vid jämförelse mellan kommuner bör man hålla i minnet att årsbidraget påverkas av den kommunala skatteprocenten. Kommunens resultaträkning mynnar ut i räkenskapsperiodens överskott eller underskott, där även exempelvis förändringar av fonder och reserver ingår.

Tabell 1. Centrala poster från kommunernas bokslut och budgeter, 1.000 euro

	2002	2003	2004	2005	2006
	Bokslut	Bokslut	Bokslut	Budget	Budget
Verksamhetsbidrag	-75 135	-78 458	-81 702	-86 069	-89 714
<i>Förändring, %</i>	7,4	4,4	4,1	5,3	4,2
Skatteintäkter	66 830	65 232	69 079	72 465	73 215
<i>Förändring, %</i>	-2,5	-2,4	5,9	4,9	1,0
Kommunalskatt	55 942	55 192	58 809	61 287	64 270
Fastighetsskatt	962	1 000	1 030	1 348	1 589
Samfundsskatt	9 218	8 261	8 346	9 057	6 517
Övr. skatteint.	708	778	894	774	839
Landskapsandelar	23 789	22 977	21 818	22 384	22 704
<i>Förändring, %</i>	8,9	-3,4	-5,0	2,6	1,4
Årsbidrag	15 086	9 319	8 180	7 607	4 771
<i>Förändring, %</i>	-5,9	-38,2	-12,2	-7,0	-37,3
Avskrivningar enl plan+nedskrivningar	-6 456	-7 078	-7 612	-8 630	-8 762
Räkenskapsperiodens överskott/underskott	6 251	2 221	522	-526	-3 022
Investeringar, netto	-15 193	-23 345	-26 551	-14 232	-11 997
Förändr i långfristiga lånestocken	178	8 452	20 135	5 413	3 752

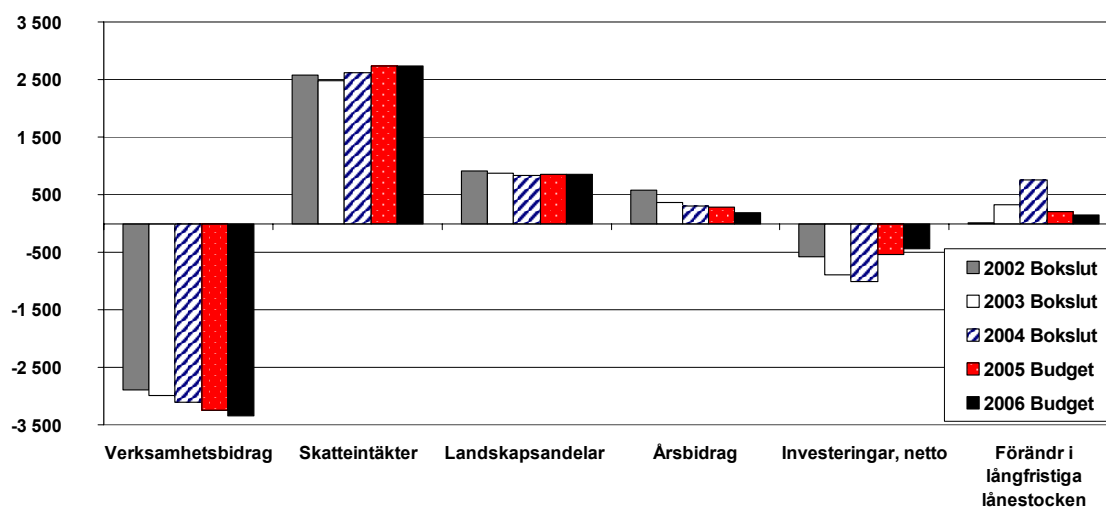
De senaste bokslut som färdigställts för samtliga kommuner gäller år 2004. Enligt dessa steg nettoutgifterna för verksamheterna med sammantaget 4,1 procent 2003-2004, vilket är den långsammaste ökningen på sju år. Trots detta sjönk kommunernas årsbidrag och resultat kraftigt, eftersom skattefinansieringen (skatteinkomster och landskapsandelar tillsammans) ökade betydligt långsammare än utgifterna. Tre kommuner (Eckerö, Sottunga och Mariehamn) uppvisade negativt resultat år 2004. Från år 2000 har nettoinvesteringarna med marginal överstigit årsbidraget för kommunerna totalt sett. Under år 2004 ökade den långfristiga lånestocken med drygt 20,1 miljoner euro på grund av den höga investeringsnivån.

Enligt budgeterna beräknas nettodriftskostnaderna öka med 4,2 procent år 2006. Alla kommuner förutom Vårdö har budgeterat med negativt resultat år 2006 (elva kommuner år 2005). Därtill har fyra kommuner en budget med negativt årsbidrag år 2006 (två kommuner år 2005). Årsbidraget borde på längre sikt vara så stort att det täcker avskrivningarna, men enligt 2006 års budgeter uppgår årsbidragen endast till 54 procent av avskrivningarna (88 procent år 2005). Sammantaget är underskottet i kommunernas budgeter för 2006 hela 3 miljoner euro.

Under 2006 förväntas nettoinvesteringarna fortsättningsvis med marginal överstiga årsbidraget för kommunerna totalt sett trots att nettoinvesteringarna förväntas minska jämfört med rekordåret 2004. Enligt budgeterna 2006 stannar de planerade nettoinvesteringarna på knappt 12 miljoner euro och den långfristiga lånestocken beräknas ökad med 3,8 miljoner euro, netto (jämfört med 20,1 miljoner euro enligt bokslutet 2004).

Inför 2006 höjde fem kommuner skatteprocenterna för kommunalskatten. Den genomsnittliga kommunala skattegraden steg därmed från 16,63 procent till 16,78. Skatteprocenten för de åländska kommunerna varierar mellan 16,0 (Mariehamn) och 18,5 procent (Geta, Kumlinge, Kökar, Lumparland och Sund). Dessutom har två kommuner höjt den allmänna skatteprocenten för fastighetsskatten och en kommun höjt skatteprocenten på stadigvarande bostad - i år är det fyra kommuner som beskattar bostäder för stadigvarande boende. Samtliga kommuner har nu den högsta tillåtna skattesatsen på fritidsbostäder.

Figur 1 nedan beskriver utvecklingen av några av nyckeltalen per invånare. Nettoutgifterna för verksamheterna fortsätter att växa och årsbidraget sjunker. Nettoinvesteringarna liksom skuldsättningen ökar, dock inte i samma takt som år 2004. Skatteinkomsternas och landskapsandelarnas betydelse varierar relativt mycket mellan kommuner och regioner. När det gäller skatteintäkterna per invånare ligger Mariehamn i topp, medan Kökar hade de högsta landskapsandelarna per invånare enligt 2004 års bokslut.

Figur 1. Kommunala nyckeltal per invånare, alla kommuner (euro/invånare)

Ökning av kommunarbetsgivarens socialförsäkringsavgifter

Något beslut om kommunarbetsgivarnas socialförsäkringsavgifter för 2007 finns inte än, men kalkylerade uppskattningar visar på att arbetsgivarens genomsnittliga socialförsäkringsavgiftsprocent ytterligare väntas öka till 31,52 procent år 2007 (31,36 procent år 2006)². Ökningen beror främst på att den genomsnittliga KomPL-avgiften även år 2007 förväntas stiga, till 23,90 procent. Sjukförsäkringsavgiften höjdes redan år 2006 till 2,06 procent från 1,6 procent året före. De uppskattade arbetsgivaravgifterna kan dock ändras när förslagen till nya avgiftsgrunder behandlas i samband med statsbudgeten.

4.2 Utvecklingen av kommunernas skatteinkomster

Utvecklingen av skatteinkomsterna är ett område där tillgången på aktuell information är knapp, samtidigt som behovet för att kunna prognostisera inkomsterna inom den kommunala sektorn är stort. I dagsläget är situationen den att beskattningen för år 2005 slutförs först i slutet av oktober i år, då budgetberedningen för år 2007 till stor del är klar. Samtidigt är skatteinkomsterna den viktigaste inkomstkällan för den kommunala sektorn som helhet. Betonas bör att osäkerhetsfaktorerna inför nästa år ännu är många och att flera av de antaganden som använts i kalkylerna nedan därför kan komma att ändras under året.

² Kommunarbetsgivarnas pensionsförsäkringsavgifter har viktats så att KomPL-avgiftens relativa andel är 90 procent och SPL-avgiftens andel är 10 procent. Källa: Kommunförbundet kommunalekonomi 1/2006 mars.

Informationskällor

De kalkyler för de olika skatteinkomstslagen som presenteras nedan har följande källor som grund. Utgångspunkten har varit den slutliga debiteringsstatistiken fram till år 2004 när det gäller förvärvsinkomst- och samfundsskatterna och uppgifter från juli 2005 när det gäller fastighetsskatterna. För prognoserna av skatteinkomsternas utveckling har använts mervärdesskatte- och företagsregisterinformation, ÅSUBs konjunkturenkäter till företagen, nationalräkenskapsdata, befolkningsrörelse- samt bostadsproduktionsstatistik samt annan relevant statistik från ÅSUB. Därtill har börsbolagens och några andra större åländska företags bokslut och delårsrapporter granskats.

Antaganden

Beräkningarna av skattebasens utveckling bygger på följande preliminära data och prognoser för centrala nyckeltal inom ekonomin (se *tabell 2*): BNP-utvecklingen beräknas för fjolåret ha uppgått till en reell tillväxt på cirka 3,5 procent. För i år beräknas tillväxten bli svagare, runt 2 procent, för att åter tillta under 2007. Den totala skatteprocenten för företagen antas vara oförändrad på 26 procent nästa år och även kommunsektorns andel av skatterna förväntas bli den samma som i år.

Förvärvsinkomsterna steg enligt preliminära beräkningar med cirka 3,5 procent ifjol och förväntas öka med runt 2,5 procent i år och med 2,7 procent nästa år. Tillväxttakten avtar något bland annat till följd av att de avtalsenliga lönejusteringarna är mindre i år än ifjol. Prognosen bygger på bedömningen att sysselsättningsläget hålls på ungefär samma nivå som i år och att befolkningstillväxten fortsätter. Det aktuella läget inom passagerarsjöfarten och att Birka Line sålt ett av sina kryssningsfartyg har beaktats i beräkningarna. Utvecklingen av förvärvsinkomsterna (brutto) har kalkylerats som helhet, i underlaget för kalkylen har dock undergrupper såsom löneinkomster, pensionsinkomster, arbetslöshetsskydd analyserats.

Tabell 2. Centrala prognossiffror och antaganden

	2004*	2005**	2006**	2007**
BNP till marknadspris, volymförändring, %	1,5	3,5	2,0	3,5
Förvärvsinkomstsumman, förändring, %	4,0	3,5	2,5	2,7
Befolkningstillväxt	183	236	210	200
Arbetslöshetsgrad (öppen), %	2,3	2,3	2,3	2,3
Konsumentprisindex, förändring %	0,2	0,8	1,7	1,5
Byggnadskostnadsindex, förändring %	2,5	3,4	3,6	3,0
Kort ränta (euribor 3 mån), %	2,1	2,2	2,8	3,0
Kommunal skatteprocent, vägt medeltal	16,57	16,63	16,78	16,8
Samfundsskatteprocent	29,0	26,0	26,0	26,0
Antal utflaggade/sålda passagerarfartyg	-	-	1	-

Statens nya avdragspolitik ger positiva effekter på förvärvsinkomstskatterna

Kalkylen för förvärvsinkomstskatterna (*tabell 3*) presenteras nedan endast för kommunerna sammantaget och i rapportens bilagedel för de fyra regionerna. *För den intresserade kan underlagstabellerna per kommun erhållas från ÅSUB.* De kommunvisa kalkylerna är uppgjorda i excelformat med möjlighet att föra in egna bedömningar. Om användaren till exempel ändrar tillväxten i förvärvsinkomsterna eller den kommunala skatteprocenten, räknas alla avdrag och den skatt som ska debiteras automatiskt ut i excel-bladet.

Bland de så kallade riksavdragen (de avdrag i kommunalbeskattningen som är identiska med avdragen i rikslagstiftningen) presenteras endast de skilt där förändringar skett under de aktuella åren eller där en precisering annars har betydelse för beräkning av skatteutfallet. De avdrag som är specifika för den åländska lagstiftningen eller där utformningen avviker från den i riket, här kallade åländska avdrag, är alla specificerade för att klargöra omfattningen av dem. Det bör dock betonas att det ytterst är *Lagtinget som beslutar om alla de avdrag som tillämpas i kommunalbeskattningen på Åland.*

Ökade avdrag minskar den skatt invånarna måste betala, men samtidigt sjunker skattetagarnas inkomster. Avdraget för inkomstens förvärvande samt förvärvsinkomst-avdraget har fram till år 2005 höjts under många år i rad. De förändringar som trädde i kraft 2004 var de mest omfattande som genomförts på många år. Förändringarna innebar att de åländska kommunernas inkomster minskade med närmare 2 miljoner euro. Även avdraget för inkomstens förvärvande höjdes samtidigt, men den förändringen hade inte så stor ekonomisk betydelse. Även ifjol ökade förvärvsinkomst-avdraget som en del av skattelättnaderna i den inkomstpolitiska

uppgörelsen. Förändringen innebar att avdragets maximibelopp steg till 3.850 euro, därtill höjdes procentsatserna. Höjningen av avdraget beräknas ha minskat de åländska kommunernas skatteinkomster med drygt 0,6 miljoner euro.

Nu har dock regeringen i Helsingfors gått in för att de skattelättnader som görs åren 2006-2007 ska finansieras av staten och dras direkt från statsskatten. På så vis kommer problemen med oförutsedda förändringar i de kommunala avdragen strax före årsskiftet att upphöra.

I landskapsbudgeten för år 2006 finns en kompensation om 2 miljoner euro för det utökade förvärvsinkomstavdraget (1,4 miljoner euro 2005). Kompensationen fördelas mellan kommunerna enligt de tre senast fastställda beskattningarna. När den här rapporten färdigställdes var det ännu inte klart om det kommer att betalas ut någon kompensation 2007 och hur stor den kompensationen i så fall skulle vara, diskussioner pågår mellan landskapsregeringen och kommunerna.

I år har hushållsavdraget höjts, förändringen påverkar dock kommunernas inkomster endast marginellt. En annan förändring som påverkar kommunernas skatteinkomster i viss mån är att sjukförsäkringens dagpenningspremie blivit avdragbar. Å andra sidan begränsas möjligheterna för att dra av frivilliga pensionspremier framöver, vilket minskar de övriga avdragen. Förändringarna tar således delvis ut varandra. Reformen av bolagsbeskattningen som trädde i kraft 2005 innebär att gottgörelsen för bolagsskatten inte tillämpas längre.

Det i särklass mest omfattande avdraget är förvärvsinkomstavdraget. Genom att förvärvsinkomstavdraget regelmässigt utökats så har kommunalbeskattningen blivit allt mera proportionell. Bland de åländska avdragen är det sjukdomskostnadsavdraget och resekostnadsavdraget som har störst betydelse för skattebetalarna.

Tillväxten i skatteinkomsterna var snabb år 2004, det senaste år där beskattningen har slutförts (*tabell 3*). Den största förklaringen ligger dock i avskaffandet av det allmänna avdraget. Om avdraget inte hade försvunnit hade tillväxten stannat runt 1 procent. Utformningen av avdragen har således en avgörande betydelse för kommunernas inkomstutveckling. Statens förändrade hållning till de kommunala avdragen och kommunernas skattebas ger genast utfall i prognoserna för skatteinkomsternas utveckling. Genom att inte några större förändringar skett i avdragsgrunderna för år 2006 och det inte heller har aviserats några förändringar inför 2007 beräknas skatteintäkterna för i år och nästa år att växa snabbare än förvärvsinkomsterna.

Tabell 3. Kalkyl över kommunernas förvärvsinkomstskatter, 1.000 euro (enligt debitering)³

	2004	2005**	2006**	2007**
Förvärvsinkomster	500 686	518 362	531 362	545 621
<i>förändring, %</i>	4,6	3,5	2,5	2,7
Avdrag, riks-	106 259	111 253	110 292	110 906
Avdrag för inkomstens förvärvande	9 563	9 659	9 755	9 853
Förvärvsinkomstavdrag	40 041	44 205	44 249	44 294
Grundavdrag	4 604	4 558	4 512	4 467
Övriga avdrag	52 051	52 831	51 775	52 293
Avdrag, åländska	13 452	13 908	14 331	14 801
Resekostnadsavdrag	5 305	5 480	5 698	5 940
Studielåneavdrag	140	142	143	143
Sjukdomskostnadsavdrag	7 268	7 521	7 705	7 911
Studieavdrag	739	765	784	806
Allmänt avdrag	0	0	0	0
Avdrag, sammanlagt	119 712	125 162	124 623	125 707
Beskattningsbar inkomst	380 970	393 201	406 740	419 914
Skattesats	16,56	16,63	16,78	16,78
Kalkylerad skatt	63 377	65 634	68 488	70 719
Underskottsgottgörelse mm	527	0	0	0
Övr. avdrag från skatten	4 376	4 507	4 777	5 016
Debiteras	58 475	61 127	63 710	65 702
<i>förändring, %</i>	7,3	4,5	4,2	3,1
Den inkomst som motsvarar debiterad skatt	351 512	366 188	378 326	390 080
<i>förändring, %</i>	6,8	4,2	3,3	3,1

Enligt prognosen beräknas skatteinkomsterna växa med cirka 2,5 miljoner euro i år, vilket motsvarar en tillväxttakt på 4,2 procent. Nästa år beräknas tillväxten vara cirka 3 procent, eller nästan lika mycket som i år. Stigande inkomster, inflyttning och ändrade förutsättningar bland avdragen förklarar de gynnsamma utsikterna. Bedömningen av skatteinkomsternas utveckling ligger sammantaget på ungefär samma nivå som vid höstens prognos. Genom att fem kommuner beslutade sig för att höja skatteprocenten inför i år, beslut som inte var tagna när höstens bedömning gjordes, så är prognosen för utfallet 2006 nu lite högre än i höstas.

Den totala avdragsgraden beräknas ha uppgått till drygt 24 procent i genomsnitt ifjol. De så kallade åländska avdragen beräknas höja avdragsgraden med ca 2,7

³ För den intresserade kan underlagstabellerna per kommun fås från ÅSUB. De kommunvisa kalkylerna är uppgjorda i excel-format med möjlighet att föra in egna bedömningar om inkomstutvecklingen och där exempelvis den beskattningsbara inkomsten och den skatt som debiteras räknas ut automatiskt.

procentenheter. Det innebär att det är en betydande skillnad mellan den egentliga skattesatsen för de åländska kommunerna och den effektiva skattegraden, alltså hur stor andel av bruttoförvärvsinkomsterna som verkligen betalas i skatt. År 2004 (det senaste året för vilket beskattningen slutföts) stannade den effektiva skattegraden under 11,7 procent för kommunerna sammantaget trots att den vägda genomsnittliga skatteprocenten låg på 16,56 procent. Avdragen har alltså avgörande betydelse för utvecklingen av kommunernas inkomster.

De debiterade skatterna, alltså de skatter skattebetalarna har att betala, stämmer inte helt överens med de skatter som **under året redovisas till kommunerna**. Tillväxten i förvärvsinkomsterna och höjda skattesatser höjer de fördelningsandelar som ligger till grund för de skatter som redovisas till kommunerna, medan ökade avdrag har motsatt verkan. De nya fördelningsandelarna för förvärvsinkomstskatterna tas i bruk i februari varje år, då justeras både skattetagargruppernas och de enskilda kommunernas andelar. När de olika skattetagargruppernas andelar för 2006 fastställdes användes uppgifter från den slutförda beskattningen för 2004. Därtill beaktades den beräknade utvecklingen av olika inkomstslag och avdrag för perioden 2005-2006. Den enskilda kommunens andel baseras på den kommunalskatt som ska betalas för skatteåret 2004 justerat med utvecklingen av antalet invånare i kommunen och eventuella förändringar i skattesatserna.

Utvecklingen av samfundsskatterna förväntas vända uppåt i år

Samfundsskatten, eller bolagsskatten, utgör den näst största enskilda skattebasen för kommunerna. Osäkerhetsfaktorerna för bedömningen av utvecklingen av dessa inkomster är dock stora. Dels genomfördes en reform av företagsbeskattningen vid ingången till år 2005, resultatet av den reformen syns först efter att beskattningen för 2005 har slutförts i höst. Dels kommer en betydande del av företagskatterna från passagerarsjöfarten där osäkerheten är stor och konkurrensen fortsättningsvis hård. Lönsamhetsutvecklingen inom passagerarsjöfarten är fortsatt pressad trots tillämpningen av de nya stödsystemen från början av år 2005. Marginalerna på försäljningen har sjunkit snabbt till följd av lägre skatter på alkoholen i land.

De senaste åren har de förändringar som berör samfundsskatterna varit många. År 2003 sänktes kommungruppens andel av skatterna till 19,75 procent, vilket motsvarar en skattesats om endast 5,7275 procent. Det var den senaste sänkningen av en lång rad. Från 1.1.2005 sänktes den totala samfundsskattesatsen från 29 till 26 procent. Den andel som tillfaller kommunsektorn justerades dock så att andelen även i fortsättningen motsvarar en kommunal skattesats om 5,7275 procent. Det innebär i praktiken att 22,03 procent av de inkomstskatter som samfunden betalar tillfaller kommunsektorn.

Beträffande fördelningen av företagsskatterna mellan kommunerna utgör åren 2003-2005 grund för fastställande av 2007 års fördelningsnycklar. Grunduppgifterna för år 2005 har dock inte fastställts, varför endast uppgifterna för åren 2003 och 2004 (med en tredjedels vikt för år 2003 och två tredjedelars vikt för år 2004) används som kalkylerad koefficient i prognosen för år 2007. I kalkylen för 2006 är fördelningsnycklarna slutligt fastställda.

De samfundsskatter som tillfaller kommunerna minskade år 2004 (det senaste år där beskattningen är slutförd) med nästan 18 procent (*tabell 4*). Nedgången beror i sin helhet på lägre vinster och därmed lägre inkomstskatter från företagssektorn. Särskilt tydlig är nedgången inom passagerarsjöfarten. Kalkylerna för 2005 visar på en fortsatt nedgång (-8 procent), bland annat som ett resultat av fortsatt kraftgång för färjenäringen. Men även flera andra större företag hade något av ett mellanår 2005. Nedgången i skatterna hade varit ännu större om inte den kommunala andelen hade justerats 2005.

Prognosen för samfundsskatten för i år innebär däremot en tillväxt med runt 4,4 procent. Den fortsatt svaga utvecklingen inom passagerartrafiken under fjolåret vägs upp av en bättre tillväxt inom näringslivet som helhet samt för några företag av försäljningen av Chipsaktier. Enskilda företags utveckling har således avgörande betydelse för kommunernas inkomster på Åland. Prognoserna för år 2007 tyder på att samfundsskatterna fortsätter växa, kalkylen visar på en tillväxt på över fem procent. Driftsöverskottet, som är en komponent i ÅSUBs BNP-prognos visar på en positiv utveckling och tillväxten inom delar av servicenäringarna inklusive fraktsjöfarten är stark.

Tabell 4. Prognos för kommunernas andel av samfundsskatten 2004–2007, euro (enl. debitering)

	2004	2004	2005	2005**	2006	2006**	2007**	2007**
	Koefficient	Skatt	Koefficient	Kalk. skatt	Koefficient	Kalk. skatt	Kalk. koefficient	Kalk. skatt
Brändö	0,00943444	67 544	0,00727099	49 443	0,00432923	30 738	0,00443733	33 280
Eckerö	0,03963541	283 764	0,04669585	317 532	0,03866868	274 548	0,04113104	308 483
Finström	0,02715078	194 382	0,02377723	161 685	0,02295188	162 958	0,01783035	133 728
Föglö	0,02771031	198 388	0,02342858	159 314	0,01178921	83 703	0,01479572	110 968
Geta	0,00090477	6 478	0,00098773	6 717	0,00052545	3 731	0,00046652	3 499
Hammarland	0,00450112	32 225	0,00476842	32 425	0,00642780	45 637	0,00698289	52 372
Jomala	0,02803240	200 694	0,03198371	217 489	0,03769609	267 642	0,04335388	325 154
Kumlinge	0,00256606	18 371	0,00200949	13 665	0,00108687	7 717	0,00077151	5 786
Kökar	0,00036451	2 610	0,00036404	2 475	0,00043959	3 121	0,00052405	3 930
Lemland	0,00289412	20 720	0,00147357	10 020	0,00153350	10 888	0,00206072	15 455
Lumparland	0,00493333	35 319	0,00534500	36 346	0,00590458	41 923	0,00659395	49 455
Saltvik	0,04816489	344 830	0,04117070	279 961	0,04045577	287 236	0,04428812	332 161
Sottunga	0,00021237	1 520	0,00023549	1 601	0,00020867	1 482	0,00019588	1 469
Sund	0,00114913	8 227	0,00090379	6 146	0,00120975	8 589	0,00135555	10 167
Vårdö	0,00053416	3 824	0,00048765	3 316	0,00046445	3 298	0,00064940	4 871
Mariehamn	0,80181220	5 740 457	0,80909777	5 501 865	0,82630847	5 866 790	0,81456311	6 109 223
Hela Åland	1,00000000	7 159 354	1,00000000	6 800 000	1,00000000	7 100 000	1,00000000	7 500 000
Förändring, %		-17,9%		-5,0%		4,4%		5,6%
Randkommuner		678 617		646 701		616 026		703 764
Centralkommuner		448 021		421 620		487 126		526 709
Skärgården		292 258		229 814		130 058		160 304
Samfundsskatte-% Kommunernas andel av skatterna, %		29,0		26,0		26,0		26,0
		19,75%		22,03%		22,03%		22,03%

De kommuner som förlorade på den reform av samfundsskatternas fördelningsgrunder som genomfördes år 2002, och där intäkterna från kompensationen från kapitalinkomstskatterna inte täckte förlusten, har fram till innevarande år kompenserats för reformen. Från år 2007 betalas inte längre någon sådan kompensation ut.

Kompensation för kapitalinkomstskatten

Sedan år 2002 tillämpas ett system för kompensation till kommunerna för uteblivna skatteintäkter från kapitalinkomst från jordbrukare, näringsidkare och yrkesutövare. Det här är skatteinkomster som före den stora skattereformen i början av 1990-talet kom kommunerna till del. Kompensationen grundar sig på fördelningen av de aktuella kapitalinkomsterna mellan kommunerna de tre senaste åren för vilka beskattningen slutförts. År 2006 utgör sålunda åren 2002-2004 fördelningsgrunden och nästa år bygger kompensationen på skatteutfallet åren 2003-2005. Det belopp som fördelas då är 24,09 procent av de aktuella kapitalinkomstskatterna år 2005. Grundtanken är att det för kommunerna ska vara likvärdigt om företagsamheten sker i bolagsform eller om den utövas av enskilda yrkesutövare och näringsidkare. Den kompensation som betalas i år är sammantaget 662.715 euro. Den är i det närmaste dubbelt så hög som året före. Det beror på försäljningen av Chips Abp och därmed extra kapitalinkomster för bland andra

många jordbrukare. Nästa år förväntas de kapitalinkomster som ligger till grund för kompensationen till kommunerna vara lägre, eftersom merparten av aktierna löstes in under 2004. Den kompensation som ska betalas ut 2007 beräknas ända vara högre än år 2005.

Fastighetsskatterna ökar småningom i betydelse

Inkomsterna från fastighetsskatterna har tillsvidare haft relativt sett liten betydelse för den kommunala sektorns ekonomi på Åland (runt 1,7 miljoner euro på 2006 års nivå), men är för flera kommuner inte oväsentliga bland annat till följd av den omfattande fritidsbebyggelsen. Drygt 35 procent av fastighetsskatterna beräknas komma från fritidsbostäder i år.

Inkomsterna från fastighetsbeskattningen uppgick endast till ca 15 procent av samfundsskatterna för det senaste år som beskattningen slutförts. I riket utgör motsvarande relation runt 65 procent. Genom stigande beskattningsvärden och högre skattesatser ökar dock betydelsen av fastighetsskatterna även för de åländska kommunerna sakta men säkert. I år beräknas fastighetsskatterna närma sig en fjärdedel av inkomsterna från samfundsbeskattningen för kommunerna.

Tillväxten i fastighetsskatterna var relativt stor från år 2004 till 2005 (drygt 250.000 euro). Från 2005 till 2006 beräknas fastighetsskatterna öka med cirka 50.000 euro. Inför 2006 återinförde nämligen Finström fastighetsskatt på stadigvarande bostäder och i dagsläget är det alltså fyra kommuner (Finström, Geta, Kökar och Sund) som beskattar bostäder för fast boende. Dessutom höjde Finström liksom Eckerö den allmänna skatteprocenten för fastighetsskatt. Fastighetsskatten på annan bostad är däremot oförändrad i alla kommuner jämfört med ifjol - alla kommuner har nu den högsta möjliga skattesatsen för fritidsbostäder.

För fastighetsskatterna motsvarar den redovisade skatten i allmänhet väl debiterade belopp. Kalkylen för fastighetsskatterna i *tabell 5* presenteras per fastighetsskatteslag. I prognoserna för 2006 och 2007 har beskattningsvärdena från juli ifjol använts som grund. Dessa beskattningsvärden har sedan justerats på basen av den skattade förändringen av byggnadskostnadsindex. Byggnadskostnadsindex har här beräknats stiga med 3,6 procent inför 2006 års beskattning och med 3,0 procent inför 2007. I kalkylen har vidare antagits att skatteprocenterna hålls på samma nivå 2007 som i år. Beräkningar av effekterna av justerade skatteprocenter är dock lätta att göra på basen av beskattningsvärdena per skatteslag.

Kalkylen har inte tagit i beaktande nybyggnation, regelmässiga åldersavdrag eller andra justeringar i beskattningsvärdena. Åldersavdragen tar till viss del ut tillväxten i värden till följd av nybyggnationen. I vissa kommuner sker dock nybyggnationen i den

omfattning att beskattningsvärdena ökar väsentligt, det här är dock något som kommunen själv har god kännedom om. Kommunerna har alltså goda möjligheter att själva prognostisera fastighetsskatteinkomsterna.

Tabell 5. Fastighetsskattekalkyl per fastighetsslag och kommun 2006 – 2007, 1.000 euro

	2006** Beskattningsvärden			2006** Skatt			2007** Beskattningsvärden			2007** Skatt		
	Stadigv. bostad	Annan bostad	Allmän skattepr.	Stadigv. bostad	Annan bostad	Allmän skattepr.	Stadigv. bostad	Annan bostad	Allmän skattepr.	Stadigv. bostad	Annan bostad	Allmän skattepr.
Brändö	7 253	2 929	3 959	0,0	26,4	0,0	7 470	3 017	4 078	0,0	27,2	0,0
Eckerö	12 833	4 909	19 637	0,0	44,2	117,8	13 218	5 056	20 226	0,0	45,5	121,4
Finström	37 944	4 307	20 560	37,9	38,8	207,0	39 083	4 436	21 177	39,1	39,9	213,2
Föglö	8 075	5 628	4 729	0,0	50,6	28,4	8 317	5 797	4 871	0,0	52,2	29,2
Geta	5 313	4 001	5 831	15,9	36,0	29,2	5 473	4 121	6 006	16,4	37,1	30,1
Hammarland	20 724	5 384	10 119	0,0	48,5	20,2	21 345	5 546	10 422	0,0	49,9	20,8
Jomala	57 068	4 746	40 416	0,0	42,7	303,1	58 780	4 888	41 629	0,0	44,0	312,2
Kumlinge	4 818	2 884	2 895	0,0	26,0	11,6	4 962	2 970	2 982	0,0	26,7	11,9
Kökar	3 986	2 746	2 800	4,0	24,7	16,8	4 105	2 828	2 884	4,1	25,5	17,3
Lemland	24 182	7 697	12 280	0,0	69,3	18,4	24 908	7 928	12 648	0,0	71,4	19,0
Lumparland	4 854	2 496	3 698	0,0	22,5	11,1	4 999	2 571	3 809	0,0	23,1	11,4
Saltvik	24 271	5 596	9 002	0,0	50,4	18,0	24 999	5 764	9 272	0,0	51,9	18,5
Sottunga	1 398	1 207	1 383	0,0	10,9	0,0	1 440	1 243	1 424	0,0	11,2	0,0
Sund	12 108	4 388	6 400	24,2	39,5	12,8	12 472	4 520	6 592	24,9	40,7	13,2
Vårdö	5 972	5 331	4 661	0,0	48,0	7,0	6 151	5 491	4 801	0,0	49,4	7,2
Mariehamn	211 134	897	150 130	0,0	8,1	183,6	217 468	924	154 634	0,0	8,3	189,1
Hela Åland	441 933	65 146	298 500	82,1	586,3	985,0	455 191	67 100	307 455	84,6	603,9	1 014,5
Förändring	3,6%	3,6%	3,6%	92,7%	3,6%	31,0%	3,0%	3,0%	3,0%	3,0%	3,0%	3,0%

*Föreninghus o dyl har inkluderats i beskattningsvärdena endast i de fall då de inte befriats från fastighetsskatten.

Sammandrag över skattekalkylerna

I tabell 6 nedan sammanfattas resultatet av kalkylerna för kommunernas tre skatteslag. Enligt kalkylerna för fjolåret ökade skatteinkomsterna sammantaget med 3,8 procent vilket motsvarar drygt 2,5 miljoner euro. I absoluta tal ökade inkomsterna från förvärvsskatterna mest, medan den procentuella ökningen var störst för fastighetsskatterna. Skatterna från företagssektorn beräknas ha minskat, vilket dämpar den totala inkomstutvecklingen.

Utvecklingen av skatteinkomsterna för innevarande år ser relativt ljus ut. Tillväxt i inkomsterna, inflyttning, ändrade förutsättningar bland avdragen samt höjda skattesatser förklarar de gynnsammare utsikterna. Den negativa trenden för samfundsskatterna förväntas vända i år, vilket innebär att den samlade skattetillväxten i år uppgår till drygt 3 miljoner euro eller 4,6 procent.

Inför 2007 visar prognoserna på att tillväxten av de totala skatteinkomsterna för kommunsektorn blir cirka 2,4 miljoner euro eller drygt 3 procent.

Tabell 6. Sammandrag över kommunernas kalkylerade skatteinkomster, 1.000 euro

	2004	2005**	2006**	2007**
Förvärvsinkomstskatt	58 475	61 127	63 710	65 702
<i>förändring, %</i>	7,3	4,5	4,2	3,1
Andel av samfundsskatt	7 159	6 800	7 100	7 500
<i>förändring, %</i>	-17,9	-5,0	4,4	5,6
Fastighetsskatt	1 104	1 361	1 653	1 703
<i>förändring, %</i>	4,0	23,2	21,5	3,0
Skatteinkomster, totalt	66 738	69 288	72 464	74 905
<i>förändring, %</i>	3,8	3,8	4,6	3,4

4.3 Landskapsandelarna till kommunerna

Tillsvidare har inte några förändringar i landskapsandelssystemet föreslagits inför år 2007, vilket betyder att kalkylerna nedan baseras på samma grunder som gäller i år. Flera utredningar och en översyn av finansieringen av kommunernas välfärdsproduktion är dock aktuella. Som tidtabellen ser ut nu verkar det dock inte vara troligt att förändringarna hinner träda i kraft till nästa år.

Några justeringar i grunderna utöver preliminära indexjusteringar har sålunda inte gjorts och kostnadsnivån beräknas i det här skedet stiga med 3,19 procent år 2007. En annan bidragande orsak till att sammanställningen över landskapsandelarna år 2007 i *tabell 7* är mycket preliminär är att beskattningen för år 2005 är långt ifrån klar. Istället har ÅSUBs skattekalculer för år 2005 använts i beräkningarna där beskattningsuppgifterna ingår i grunderna. Betydande justeringar för skatteutjämningen kan sålunda vara att vänta. Kompensationen för ändrad samfundsskattefordelningsnyckel betalades ut sista gången år 2006.

Det *prövningsbaserade stödet ingår inte* i sammanställningarna i *tabellerna 7 och 8*. Det allmänna prövningsbaserade stödet kan på ansökan beviljas vid tillfälliga svårigheter med kommunens ekonomi. I årets budget uppgår anslaget för utjämning av skatteinkomsterna och det prövningsbaserade stödet tillsammans till 2,7 miljoner euro. Beloppet höjdes under lagtingsbehandlingen. Det betyder att det prövningsbaserade stödet är närmare 1,5 miljoner euro. Anslaget kan även användas till att stöda organisatoriska och strukturella samarbetslösningar inom kommunsektorn. Nivån för 2007 fastslås i samband med budgeten för nästa år, efter förhandlingar mellan landskapet och kommunförbundet. Dessutom kan kommunerna sedan år 2004 beviljas stöd för åtgärder inom missbrukarvården, där åtgärderna baseras på vårdplaner. Stödet uppgår till 250.000 euro år 2006 och beviljas alltså enligt prövning. Även då det gäller

stödet för åtgärder inom missbrukarvården fastslås nivån för 2007 i samband med budgetbehandlingen.

Tabell 7: Preliminära landskapsandelar per sektor och kommun 2007, euro

	Socialvård	Grundskola	Medborgar- institut	Bibliotek	Idr., ungd.- o. kulturv.	Uppgiftsbas. Is-andelar	Allm.is-andel (inkl.bef.min)	Uljämning av skatteink.	SAMMAN- LAGT
Brändö	247 730	364 684		11 736	5 332	629 482	140 545	218 911	988 938
Eckerö	463 443	388 003		16 059	9 504	877 009	24 154	257 211	1 158 374
Finström	949 719	878 842		43 901	25 079	1 897 540	0	-18 678	1 878 862
Föglö	305 471	353 288		13 477	6 123	678 359	164 214	137 350	979 924
Geta	205 008	184 682		7 708	4 562	401 959	23 703	423 349	849 011
Hammarland	546 846	433 663		24 028	14 219	1 018 756	36 140	241 218	1 296 115
Jomala	1 287 446	1 315 263		64 997	37 130	2 704 837	0	-53 606	2 651 231
Kumlinge	154 961	205 135		8 027	3 647	371 771	125 131	158 788	655 690
Kökar	153 113	239 324		6 851	3 113	402 402	85 250	232 991	720 643
Lemland	601 463	634 239		29 428	17 415	1 282 544	0	73 952	1 356 496
Lumparland	139 920	149 896		6 719	3 976	300 511	10 106	84 640	395 257
Saltvik	701 636	511 158		30 192	17 867	1 260 852	45 410	-5 097	1 301 165
Sottunga	63 206	79 775		2 872	1 305	147 157	37 965	13 773	198 896
Sund	392 172	435 275		17 900	10 593	855 940	26 922	343 474	1 226 336
Vårdö	182 389	197 359		9 633	4 377	393 757	115 360	191 131	700 248
Mariehamn	2 694 745	2 120 822	279 451	176 141	94 141	5 365 301	0	-1 338 873	4 026 428
SUMMA	9 089 268	8 491 408	279 451	469 668	258 382	18 588 178	834 900	960 535	20 383 614

Uljämningen av skatteinkomsterna beräknas sjunka med drygt 240.000 euro nästa år. Årets skatteuljämning minskade med 619.000 euro. Sjunkande samfundsskatter drabbar kommunernas ekonomi i dubbel bemärkelse, dels via de direkta skatteinkomsterna samt dels via skatteuljämningen som sjunker. Enligt de preliminära beräkningarna skulle fyra kommuner: Finström, Jomala, Saltvik och Mariehamn bidra med skattemedel till uljämningssystemet, medan de övriga tolv kommunerna får skattekomplettering. För Saltvik och Mariehamn beräknas det belopp som ska betalas in till systemet minska, medan beloppet beräknas öka för Finström och Jomala. Brändö, Geta, Kökar, Sottunga, och Vårdö beräknas få en aning högre skattekomplettering 2007 än i år. För Eckerö, Hammarland, Lumparland och Lemland beräknas skattekompletteringen minska betydligt.

Den allmänna landskapsandelen beräknas öka totalt sett med fem procent år 2007. Alla kommuner utom Finström, Jomala, Lemland och Mariehamn erhåller den allmänna andelen. Även de uppgiftsbaserade landskapsandelarna förväntas stiga år 2007 med i snitt tre procent - den sociala sektorn står fortsättningsvis för den största tillväxten i landskapsandelar absolut sett.

Enligt de preliminära beräkningarna för år 2007 ökar landskapsandelarna sammantaget med cirka 1,3 procent om de särskilda compensationer som beslutas skilt varje år inte beaktas. Trots det minskar landskapsandelarna totalt sett för fem kommuner enligt de här preliminära beräkningarna. För Kumlinge ser minskningen 2007 i dagsläget ut att bli rätt stor.

Förutom landskapsandelar inom grundsystemet erhåller kommunerna *kompensationer* i form av landskapsandelar som inte ingår i sammanställningen ovan. År 2007 är det kompensationen för utebliven kapitalinkomstskatt som med säkerhet kommer att betalas ut, kompensationen beskrevs närmare i *avsnitt 4.2*.

En översikt över utvecklingen av landskapsandelarna per sektor från år 2004 finns i *tabell 8* nedan. Av sammanställningen framgår att landskapsandelarna per sektor tillsammans med de allmänna andelarna och skatteutjämningen totalt sett sjunkit varje år perioden 2004-2006.

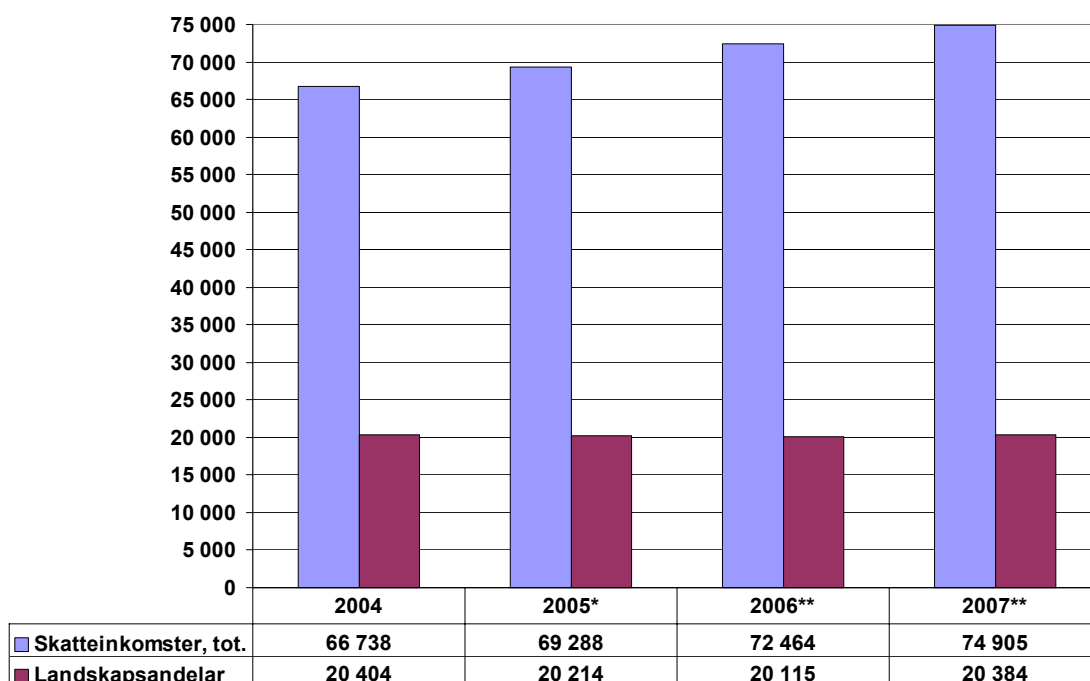
Tabell 8: Landskapsandelarna per sektor 2004-2007, euro

	2004	2005	2006*	2007**
Socialvården	8 429 514	8 534 843	8 795 365	9 089 268
Grundskolan	7 961 819	8 191 264	8 331 894	8 491 408
Medborgarinstitutet	256 600	262 560	270 800	279 451
Bibliotek	436 505	448 229	466 458	469 668
Idrott, ungdom, kultur	232 713	238 917	248 135	258 382
Allmän landskapsandel, totalt	805 306	806 643	795 299	834 900
Skatteutjämning	2 548 656	1 826 679	1 207 407	960 535
ÅHS-avgift	-	-	-	-
Justeringsbelopp (fr. 2001)	-266 775	-94 839	-	-
Komp. i landskapets budget *	554 924	1 965 025	2 713 691	
Landskapsandelar o. skattekompl., netto	20 404 338	20 214 296	20 115 359	20 383 614
* Ingår ej i totalsumman (har inte skattats för 2007)				

4.4 Kommunernas samlade skattefinansiering

Med kommunernas skattefinansiering avses kommunernas skatteinkomster och landskapsandelarna sammantaget. I *figur 2* sammanfattas utvecklingen som helhet för dessa inkomstslag på basen av kalkylerna i den här rapporten (i figuren ingår endast landskapsandelarna i grundsystemet).

Figur 2. Kommunernas samlade skattefinansiering, 1.000 euro

Enligt de preliminära beräkningarna av skattefinansieringen för ifjol ökade kommunernas samlade skattefinansiering med cirka 2,7 procent. Det är en bättre utveckling än året före då den slutliga tillväxten stannade på 0,2 procent. Jämfört med 2005 förväntas tillväxten för i år och nästa år bli snabbare.

Per invånare beräknas tillväxten 2005 vara runt 2 procent för att sedan öka till 2,5 procent 2006. Prognosen för nästa år visar på en tillväxt på ungefär samma nivå som 2005, runt 2 procent per invånare. Kommunernas driftskostnader har dock, trots en överlag återhållsam linje, fortsatt att öka snabbare. Enligt budgeterna för i år beräknas nettodriftskostnaderna öka med 4,6 procent, eller drygt 3,3 procent räknat per invånare (se avsnitt 4.1).

Den samlade bilden av kommunernas finansiella läge ser något ljusare ut den här våren jämfört med läget för ett år sedan. Den positiva utvecklingen av förvärvsinkomsterna, inflyttningen samt det faktum att staten gått in för att framtida skattelättnader ska ske inom ramen för statsbeskattningen, istället för genom avdrag i kommunalbeskattningen skapar en god grund för de närmaste årens kommunalskatter. Därtill ser skatterna från företagssektorn ut att vända uppåt redan i år enligt ÅSUBs prognoser. Landskapsandelarna uppvisar den svagaste utvecklingen på grund av sjunkande belopp för skatteutjämningen. Den senaste tidens svaga utveckling av samfundsskatterna får effekter även på skatteutjämningen.

5. Pensionsavgångar och nyrekryteringsbehov fram till 2015

ÅSUB har på uppdrag av landskapsregeringen gjort en kartläggning och en prognos för det framtida utbildningsbehovet på Åland. Projektet avrapporterades i början av året i form av en traditionell ÅSUB rapport (2006:2; *Det framtida behovet av utbildning på Åland*) samt en hemsida med databaser och bildspel med resultatpresentationer:

http://www.ls.aland.fi/utbildning_kultur/utbildningsbehov.pbs

Syftet med databaserna är att de ska kunna fungera som ett prognos- och kunskapsverktyg för personer med intresse för det framtida behovet av utbildning och arbetskraft. Verktøget kan användas av utbildningsplanerare, skolförvaltning, studiehandledare, arbetskraftskonsulenter med flera. Bilderna som presenteras är alla hämtade från bildspelen på projektets hemsida.⁴

Inom ramen för projektet har ÅSUB gjort prognoser för den framtida kompetensförsörjningen för den åländska arbetsmarknaden vid olika ekonomiska utvecklingsscenarier fram till 2015. Nedan presenteras valda resultat från prognoserna, främst har sådana bilder valts som har betydelse för sysselsättningen inom den kommunala sektorn samt för den kommunala sektorns verksamhetsförutsättningar.

De prognoser som har gjorts grundar sig på tre olika utvecklingsscenarier för den åländska ekonomin fram till år 2015. Det första scenariot, som har kallats basscenariot, innebär i huvudsak en framskrivning av nu gällande utvecklingstrender: Sjöfarten får fortsatt stöd, den landbaserade turismen minskar sakta, ungdomarnas högre utbildningsbenägenhet håller i sig och vi får i framtiden en aningen högre efterfrågan på arbetskraft med högre utbildning. I det andra scenariot, som har kallats utflaggningsscenariot, förlängs de tillfälliga stöden till sjöfarten inte efter 2009. Vi får istället en gradvis utflaggning av passagerarfartygen, cirka 10 procent av passagerarsjöfartens kapitalstock flaggas enligt det scenariot ut årligen mellan 2007 och 2015. Det tredje scenariot har kallats tjänstetillväxtscenario. Där får vi en snabb exporttillväxt inom tjänstesektorn och yrkesstrukturen förändras mot en högre kvalificerad profil inom servicebranscherna.

De tre scenarierna ska inte i sig tolkas som prognoser från ÅSUB, utan används för att visa skillnader i utvecklingen av vissa nyckelfaktorer om den ekonomiska utvecklingen går i olika, inte helt orimliga, riktningar.

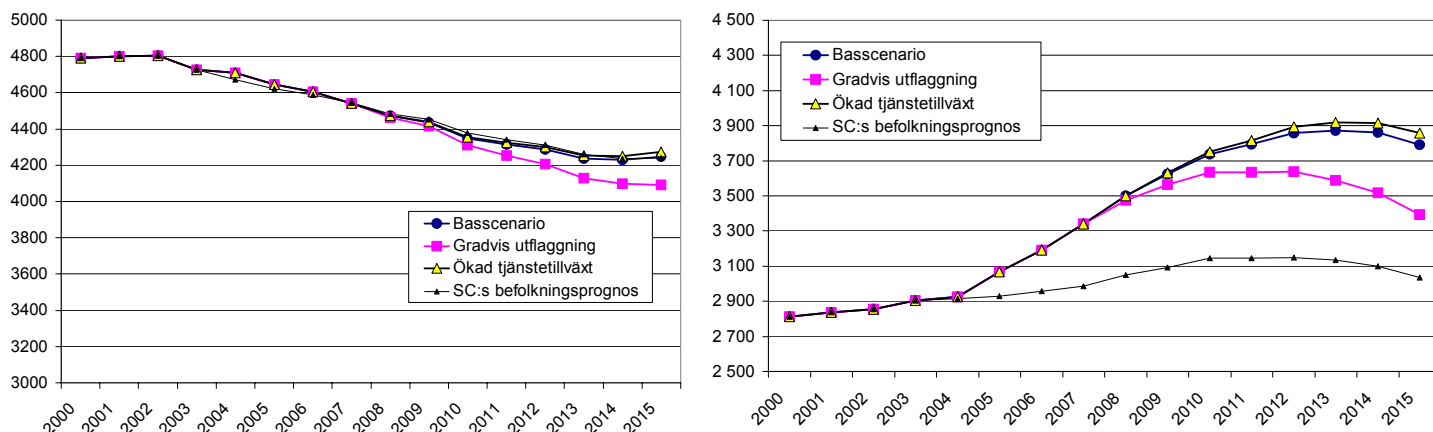
---

⁴ Inom ÅSUB har Richard Palmer och Jouko Kinnunen varit ansvariga för projektet och kan ge ytterligare information om behov finns.

En central faktor för den framtida arbetsmarknaden är befolkningsutvecklingen i olika åldersgrupper. Den totala befolkningsutvecklingen blir enligt prognosen snabbast i scenariot med ökad tjänstetillväxt. Det totala invånartalet skulle då uppgå till över 28.500 personer år 2015. Även i basscenariot är befolkningsökningen snabb, medan befolkningsutvecklingen blir sviktande ett par år efter det att utflaggningarna börjat verkställas i utflaggningsscenariot.

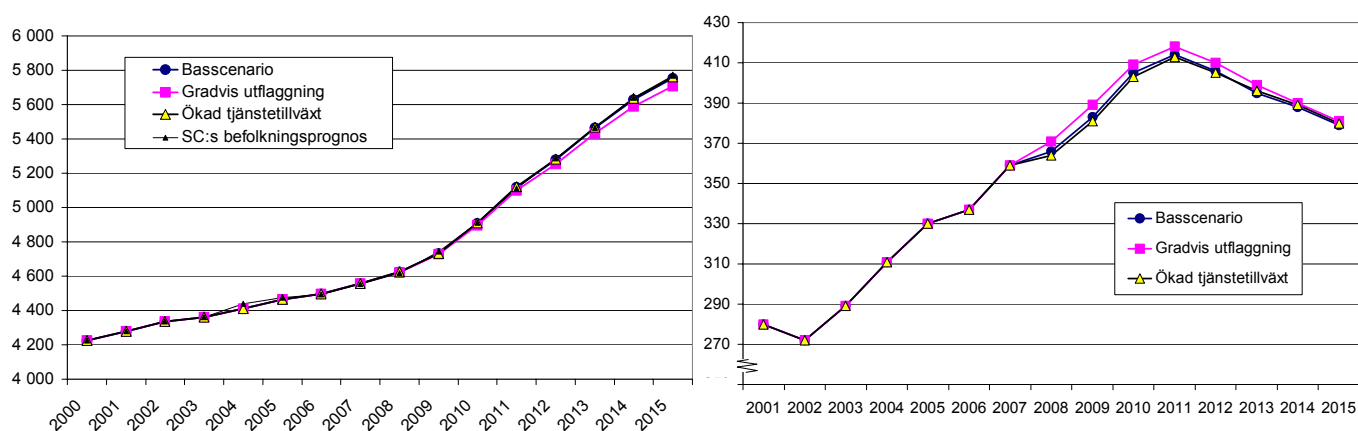
I samtliga scenarier kommer antalet barn att minska, liksom även antalet ungdomar i ålder 15-24 år på lite längre sikt (*figur 3 och 4*). Snabbast blir nedgången i utflaggningsscenariot. För de två övriga scenarierna ligger prognoserna för befolkningsutvecklingen väldigt nära varandra.

Figur 3 och 4. Antalet 0-14-åringar respektive 15-24-åringar i olika scenarier

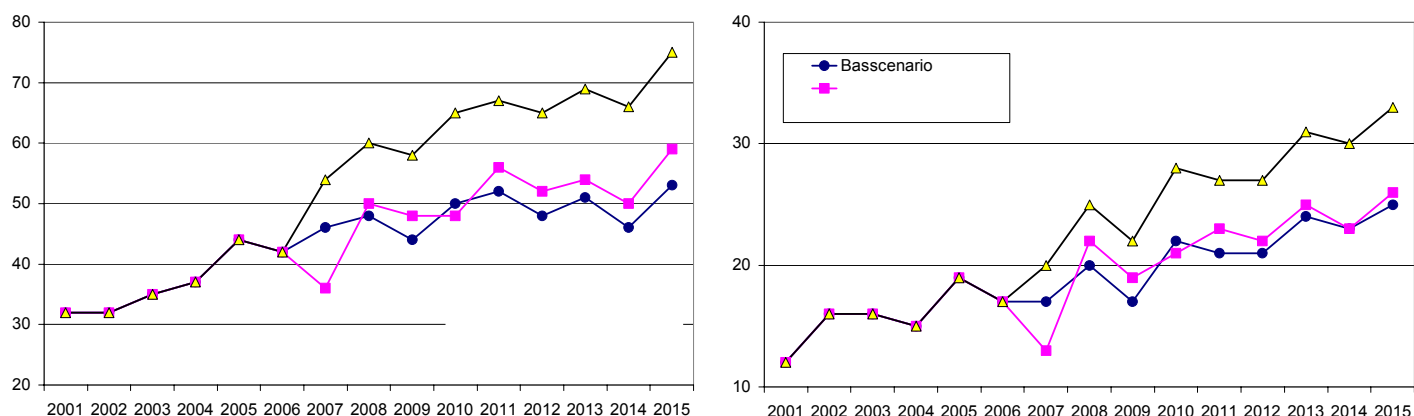
I den andra ändan av befolkningspyramiden har vi de äldre, som blir fler och fler till antalet. För de 65 år fyllda är prognoserna i det närmaste identiska oberoende av utvecklingsspår för ekonomin (*figur 5*). Flyttningbenägenheten är mindre bland de äldre och de påverkas inte direkt av svängningarna på arbetsmarknaden. Antalet 65 år fyllda beräknas öka från ca 4.500 personer i år till närmare 5.800 personer om nio år. I linje med den här utvecklingen kommer antalet pensionsavgångar också att vara ungefär de samma, oberoende vilket scenario som ekonomin utvecklas mot de närmaste åren (*figur 6*). Kulmen i antalet pensionsavgångar förväntas bli nådd omkring år 2011. I den prognosen har dock inte beaktats att den senaste pensionsreformen kan innebära att människor stannar aningen längre i arbetslivet. Den genomsnittliga pensionsåldern är emellertid redan idag förhållandevis hög på Åland.

Figur 5 och 6: Antalet 65 år fyllda samt pensionsavgångar i olika scenarier

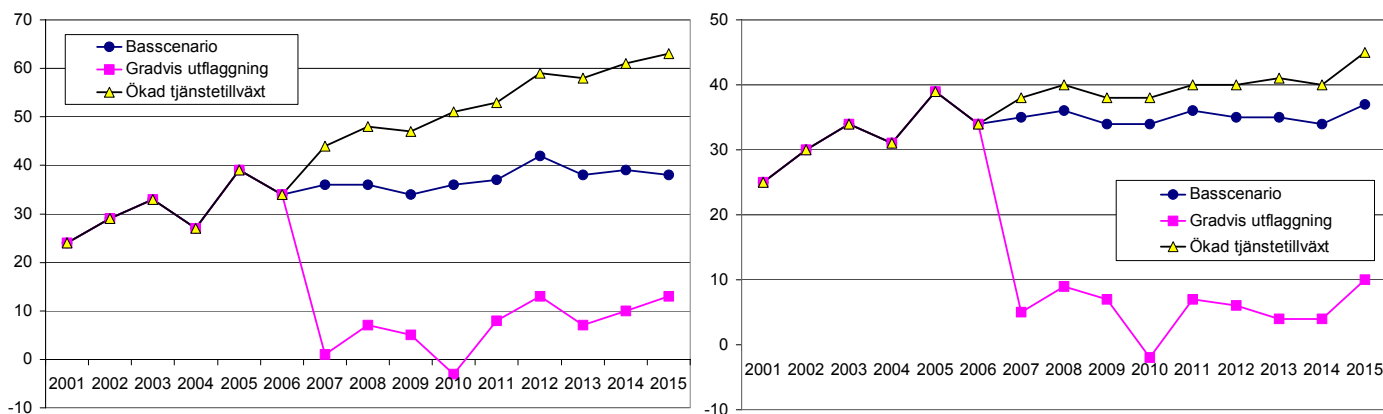
Om man slår samman pensionsavgångarna inom ett yrke med förändringen av antalet arbetsplatser inom yrkesgruppen - antingen en tillväxt eller en nedgång - får man det totala behovet av nyrekrytering inom varje yrke. I samband med projektet om det framtida utbildningsbehovet skapades även prognoser för behovet av nyrekrytering inom olika yrkesområden. Dessa prognoser baseras på de tre tidigare beskrivna utvecklingsscenarierna. Nedan presenteras behovet av nyrekrytering fram till år 2015 inom fyra för kommunsektorn betydelsefulla yrkesområden; Vård och socialt arbete, undervisnings- och kulturarbete, kontorsarbete samt lednings- och specialistarbete inom ekonomi och administration (*figur 7-10*).

Figur 7 och 8: Nyrekryteringsbehov inom vård- och socialarbete respektive inom undervisnings- och kulturarbete vid olika scenarier

Figur 9 och 10: Nyrekryteringsbehov inom kontorsarbete respektive inom lednings- och specialistarbete inom ekonomi och administration

Scenariot med ökad tillväxt inom tjänstesektorn innebär genomgående den mest positiva utvecklingen för arbetsmarknaden, inom det scenariot finns enligt prognoserna det största behovet av nyrekryteringar. I varje scenario finns det största nyrekryteringsbehovet inom kategorin vård och socialarbete (notera att skalorna är olika i de olika figurerna). Behovet av personal inom den här sektorn beräknas öka när befolkningen åldras. Både inom yrkesområdena vård och socialt arbete och undervisnings- och kulturarbete beräknas utvecklingen bli väldigt likartad oberoende av om ekonomin drabbas av utflaggningar eller om utvecklingen följer basscenariot. Här kommer oberoende av utvecklingsriktning att finnas ett växande behov av nyrekryteringar.

Däremot ser behovet av administrativa yrken ut att bli betydligt lägre om vi får uppleva en utveckling med gradvis utflaggning. Det gäller såväl vanligt kontorsarbete som lednings- och specialistarbeten inom ekonomi och administration. I de två andra scenarierna sker en fortsatt tillväxt i rekryteringsbehovet inom de här yrkesområdena, störst är ökningen vid tjänstetillväxtscenariot.

Några slutsatser från projektet som helhet är att arbetskraftefterfrågan totalt sett växer långsamt. Inom en nära framtid står vi inför omfattande pensionsavgångar, vilket även kommer att betyda att över 90 procent av nyrekryteringsbehovet har sin grund just i pensionsavgångarna. Det kommer också att innebära att deltagandet på arbetsmarknaden kommer att sjunka när befolkningen åldras. Det totala utbudet av arbetskraft förväntas kulminera 2008-2010, därefter planar utbudet ut. Den exakta utvecklingen beror på i vilken riktning den strukturella omvandlingen går.

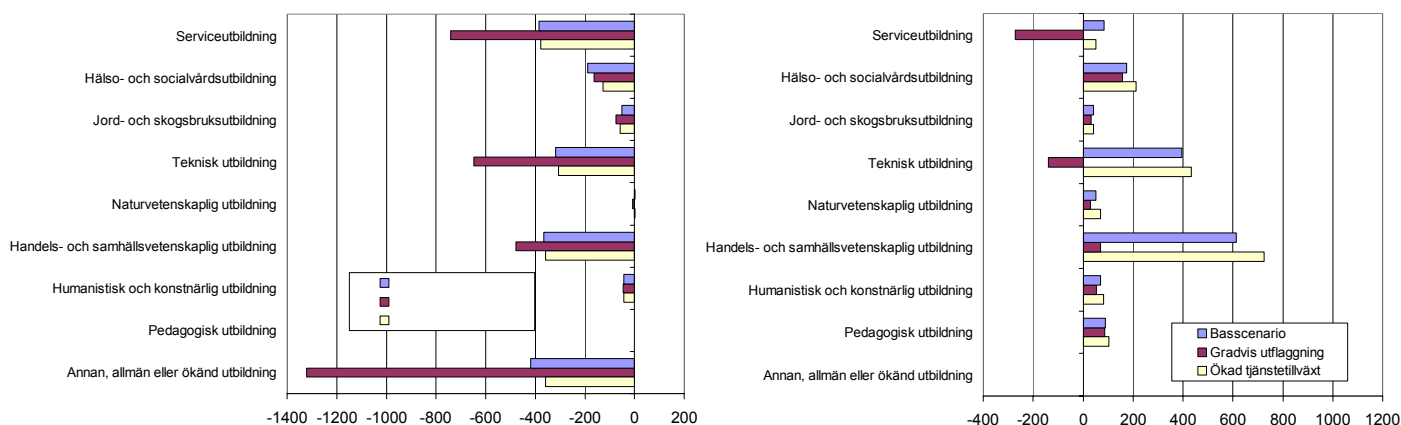
Det åländska utbildningsutbudet har stor betydelse för den framtida kompetensförsörjningen inom ekonomin. Men projektet visade också att

flyttningsrörelsen är minst lika viktig för utvecklingen av det framtida human kapitalet för den åländska arbetsmarknaden.

Inom ramen för projektet gjordes även en kartläggning av behovet av utbildning ur individens perspektiv. Av dem som uppgav sig ha ett behov av yrkes- eller examensinriktad utbildning och som ville studera på heltid någon gång under perioden fram till år 2010 låg handel och samhällsvetenskaper högst på önskelistan bland möjliga studieinriktningar, tätt följt av naturvetenskaper som inkluderar databehandling. Även allmänbildande utbildning låg högt upp på listan. Först på fjärdeplats kom utbildning inom hälso- och socialvård och på sjunde plats pedagogisk utbildning. Behovet ur individens perspektiv skiljer sig således rätt tydligt från det behov som en analys av arbetsmarknaden visar på.

En jämförelse av prognosen för behovet av nyrekryteringar med prognosen för antalet utexaminerade ålänningar (personer skrivna på Åland) enligt utbildningsnivå och -område tydliggör jämförelsen mellan individens och marknadens behov. I *figur 11 och 12* nedan presenteras den samlade skillnaden mellan behovet av nyrekryteringar och antalet utexaminerade som en summa för tioårsperioden 2006-2015.

Figur 11 och 12. Skillnaden mellan rekryteringsbehov och antal nyutexaminerade. Summa för perioden 2006-2015.

Figureerna visar att de kommer att finnas fler nyutexaminerade med utbildning på högst gymnasienivå än vad behovet av nyrekryteringar kommer att vara inom alla områden under perioden. Störst blir skillnaden vid utflaggningsscenariot då behovet av nyrekryteringar allmänt blir lägre. När det gäller behov av arbetskraft med eftergymnasial utbildning kommer efterfrågan enligt prognosen att överstiga antalet nyutexaminerade inom i princip alla utbildningsområden. Det är endast vid utflaggningsscenariot som läget blir det omvända inom två branscher. Speciellt stor blir bristen på personer med högre utbildning inom handel och samhällsvetenskaper, inom

teknik och inom social- och hälsovård. Den samlade bild som de två figurerna ger är att den åländska arbetsmarknaden kommer att även i fortsättningen vara beroende av inflyttning för kompetensförsörjningen och åländska ungdomar kommer även framöver att söka sig bort från Åland för att skaffa sin utbildning.

Bilagor

Preliminär förvärvsinkomstskatte­kalkyl, Mariehamn (1.000 euro)
April 2006

	2004	2005**	2006**	2007**
Förvärvsinkomster	225 579	233 740	238 979	244 641
<i>förändring, %</i>	5,1	3,6	2,2	2,4
Avdrag, riks-	43 885	45 968	45 578	45 836
Avdrag för inkomstens förvärvande	4 156	4 198	4 240	4 282
Förvärvsinkomstavdrag	16 707	18 445	18 463	18 481
Grundavdrag	1 645	1 629	1 612	1 596
Övriga avdrag	21 377	21 698	21 264	21 476
Avdrag, åländska	4 266	4 419	4 526	4 642
Resekostnadsavdrag	616	638	662	688
Studielåneavdrag	70	71	71	71
Sjukdomskostn.avdrag	3 219	3 335	3 410	3 491
Studieavdrag	361	374	382	392
Allmänt avdrag	0	0	0	0
Avdrag, sammanlagt	48 151	50 387	50 105	50 478
Beskattningsbar inkomst	177 428	183 353	188 874	194 163
Skattesats	16,00	16,00	16,00	16,00
Kalkylerad skatt	28 388	29 337	30 220	31 066
Underskottsgottgörelse mm	198	0	0	0
Övr. avdrag från skatten	2 050	2 111	2 238	2 350
Debiteras	26 141	27 225	27 982	28 716
<i>förändring, %</i>	6,9	4,1	2,8	2,6
Den inkomst som motsvarar debiterad skatt	163 380	170 158	174 888	179 477
<i>förändring, %</i>	6,9	4,1	2,8	2,6

Preliminär förvärvsinkomstskatte­kalkyl, centralkommunerna (1.000 euro)
April 2006

	2004	2005**	2006**	2007**
Förvärvsinkomster	159 925	167 101	172 567	177 980
<i>förändring, %</i>	4,6	4,5	3,3	3,1
Avdrag, riks-	34 487	36 160	35 861	36 056
Avdrag för inkomstens förvärvande	3 129	3 160	3 192	3 224
Förvärvsinkomstavdrag	13 583	14 996	15 011	15 026
Grundavdrag	1 498	1 483	1 468	1 454
Övriga avdrag	16 277	16 521	16 191	16 353
Avdrag, åländska	4 841	5 056	5 244	5 437
Resekostnadsavdrag	2 365	2 470	2 575	2 686
Studielåneavdrag	37	38	38	39
Sjukdomskostn.avdrag	2 212	2 311	2 386	2 460
Studieavdrag	227	237	245	253
Allmänt avdrag	0	0	0	0
Avdrag, sammanlagt	39 328	41 216	41 106	41 493
Beskattningsbar inkomst	120 597	125 885	131 461	136 487
Kalkylerad skatt	20 331	21 389	22 783	23 654
Underskottsgottgörelse mm	206	0	0	0
Övr. avdrag från skatten	1 248	1 286	1 363	1 431
Debiteras	18 877	20 104	21 420	22 223
Den inkomst som motsvarar debiterad skatt	111 963	118 304	123 582	128 214
<i>förändring, %</i>	7,0	5,7	4,5	3,7

**Preliminär förvärvsinkomstskattekl, randkommunerna (1.000 euro)
April 2006**

	2004	2005**	2006**	2007**
Förvärvsinkomster	75 736	77 117	79 126	81 397
<i>förändring, %</i>	4,4	1,8	2,6	2,9
Avdrag, riks-	18 076	18 911	18 743	18 846
Avdrag för inkomstens förvärvande	1 516	1 531	1 546	1 562
Förvärvsinkomstavdrag	6 677	7 371	7 379	7 386
Grundavdrag	908	899	890	881
Övriga avdrag	8 975	9 110	8 927	9 017
Avdrag, åländska	3 318	3 380	3 495	3 627
Resekostnadsavdrag	1 975	2 012	2 092	2 184
Studielåneavdrag	22	22	22	22
Sjukdomskostn.avdrag	1 220	1 243	1 274	1 311
Studieavdrag	101	103	106	109
Allmänt avdrag	0	0	0	0
Avdrag, sammanlagt	21 394	22 291	22 237	22 473
Beskattningsbar inkomst	54 342	54 826	56 888	58 924
Kalkylerad skatt	9 626	9 766	10 243	10 609
Underskottsgottgörelse mm	93	0	0	0
Övr. avdrag från skatten	661	681	721	757
Debiteras	8 872	9 085	9 521	9 852
Den inkomst som motsvarar debiterad skatt	50 095	51 009	52 890	54 726
<i>förändring, %</i>	6,5	1,8	3,7	3,5

**Preliminär förvärvsinkomstskattekl, skärgården (1.000 euro)
April 2006**

	2004	2005**	2006**	2007**
Förvärvsinkomster	39 446	40 404	40 691	41 603
<i>förändring, %</i>	2,5	2,4	0,7	2,2
Avdrag, riks-	9 811	10 214	10 109	10 169
Avdrag för inkomstens förvärvande	762	770	777	785
Förvärvsinkomstavdrag	3 074	3 394	3 397	3 400
Grundavdrag	553	547	542	537
Övriga avdrag	5 422	5 503	5 393	5 447
Avdrag, åländska	1 027	1 054	1 066	1 094
Resekostnadsavdrag	349	360	368	382
Studielåneavdrag	11	11	11	11
Sjukdomskostn.avdrag	617	631	635	649
Studieavdrag	50	51	51	52
Allmänt avdrag	0	0	0	0
Avdrag, sammanlagt	10 839	11 267	11 175	11 263
Beskattningsbar inkomst	28 603	29 137	29 516	30 340
Kalkylerad skatt	5 032	5 142	5 242	5 389
Underskottsgottgörelse mm	30	0	0	0
Övr. avdrag från skatten	417	430	455	478
Debiteras	4 585	4 713	4 787	4 911
Den inkomst som motsvarar debiterad skatt	26 074	26 716	26 966	27 662
<i>förändring, %</i>	5,7	2,5	0,9	2,6